TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2016. gada 27. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Tiesu iestāžu sadarbība civillietās — Jurisdikcija, nolēmumu atzīšana un izpilde laulības lietās un lietās par vecāku atbildību — Regula (EK) Nr. 2201/2003 — 15. pants — Lietas nodošana citas dalībvalsts tiesai — Piemērošanas joma — Piemērošanas nosacījumi — Tiesa, kas atrodas labākā vietā — Prioritārās bērna intereses

Lieta C-428/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Supreme Court* (Augstākā tiesa, Īrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 31. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 4. augustā, tiesvedībā

Child and Family Agency

pret

J. D.,

piedaloties

R. P. D.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši M. Vilars [*M. Vilaras*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] (referents), M. Safjans [*M. Safjan*] un D. Švābi [*D. Šváby*],

ģenerāladvokāts M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretāre L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2016. gada 12. maija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Child and Family Agency* vārdā – *L. Jonker, solicitor, T. O'Leary, SC,* un *D. Leahy, barrister,*

— *J. D.* vārdā – *I. Robertson, solicitor,* un *M. de Blacam, SC,* kā arī *G. Lee, BL,*

— bērna *R. P. D.* vārdā – *G. Irwin, solicitor,* un *G. Durcan, SC,* kā arī *S. Fennell, BL,* un *N. McDonnell, BL,*

* Tiesvedības valoda – angļu.

— Īrijas vārdā – *E. Creedon* un *L. Williams*, kā arī *A. Joyce*, pārstāvji, kuriem palīdz *A. Carroll*, *BL*,

— Čehijas Republikas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vláčil*, pārstāvji,

— Slovākijas valdības vārdā – *B. Ricziová*, pārstāve,

— Eiropas Komisijas vārdā – *M. Wilderspin*, pārstāvis,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2016. gada 16. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2003. gada 27. novembra Regulas (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV 2003, L 338, 1. lpp., un labojums – OV 2013, L 82, 63. lpp.) 15. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā, kurā *Child and Family Agency* (Bērnu un ģimenes lietu aģentūra, Īrija; turpmāk tekstā – "aģentūra") vēršas pret *J. D.* saistībā ar viņas otrā bērna, mazgadīgā *R.*, turpmāko likteni.

Atbilstošās tiesību normas

3 Regulas Nr. 2201/2003 preambulas 5., 12., 13. un 33. apsvērumā ir noteikts:

"(5) Lai nodrošinātu vienlīdzību attiecībā uz visiem bērniem, šī regula attiecas uz visiem lēmumiem par vecāku atbildību, tostarp uz bērnu aizsardzības pasākumiem, neatkarīgi no saiknes ar laulības lietu.

[..]

(12) Šajā regulā noteiktais piekritības pamats lietās par vecāku atbildību ir izveidots, ņemot vērā bērna intereses, jo īpaši tuvuma kritēriju. Tas nozīmē, ka piekritība ir, pirmkārt, bērna pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalstij, izņemot dažus gadījumus, kad pastāvīgā dzīvesvieta mainīta [vai] saskaņā ar vienošanos starp personām, kam ir vecāku atbildība.

(13) Bērna interesēs šī regula izņēmuma kārtā vai noteiktos apstākļos pieļauj to, ka tiesa, kurai ir piekritība, var nodot lietu citas dalībvalsts tiesai, ja šī tiesas atrašanās vieta ir labāka, lai izspriestu lietu. Tomēr tādā gadījumā otrai tiesai nedrīkstētu ļaut nodot lietu trešai tiesai.

[..]

(33) Šajā regulā atzītas pamattiesības un respektēti Eiropas Savienības Pamattiesību hartas principi. Jo īpaši, ar to tiek izdarīti centieni nodrošināt to bērna pamattiesību ievērošanu, kas noteiktas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 24. pantā."

4 Regulas Nr. 2201/2003 1. pantā "Darbības joma" ir noteikts:

"1. Šo regulu neatkarīgi no tiesas iestādes būtības piemēro civillietās, kas saistītas ar:

[..]

b) vecāku atbildības iegūšanu, īstenošanu, deleģēšanu, ierobežošanu vai izbeigšanu.

2. Lietas, kas minētas 1. punkta b) apakšpunktā, var jo īpaši attiekties uz:

a) uzraudzības tiesībām un saskarsmes tiesībām;

[..]

d) bērna nodošanu audžuģimenē vai ievietošanu aprūpes iestādē;

[..]."

5 Šīs direktīvas 2. panta 7. punktā ir precizēts, ka šajā regulā:

"ar terminu "vecāku atbildība" saprot visas tiesības un pienākumus attiecībā uz bērna personu vai bērna īpašumu, kuras piešķir fiziskai vai juridiskai personai ar spriedumu, likumu izpildi vai nolīgumu, kam ir juridisks spēks. Jēdziens ietver uzraudzības tiesības un saskarsmes tiesības".

6 Minētās regulas II nodaļā "Piekritība" ir ietverta tostarp 2. iedaļa "Vecāku atbildība", kurā 8.–15. pantā ir paredzēts normu kopums attiecībā uz dalībvalstu tiesu jurisdikciju šajā jomā.

7 Šīs regulas 8. panta "Vispārējā piekritība" 1. punktā tostarp ir noteikts:

"Dalībvalsts tiesām ir piekritīgas lietas par vecāku atbildību par bērnu, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir šajā dalībvalstī brīdī, kad tiesā iesniegta prasība."

8 Regulas Nr. 2201/2003 15. pantā "Lietas nodošana tiesai, kas atrodas labākā vietā tiesas spriešanai" ir paredzēts:

"1. Izņēmuma kārtā dalībvalsts tiesas, kurām ir piekritība pēc būtības, ja tās uzskata, ka citas tās dalībvalsts tiesa, ar kuru bērnam ir īpaša saikne, ir labākā atrašanās vietā tiesas spriešanai vai atsevišķas lietas daļas izskatīšanai, un ja tas ir bērna interesēs, var:

a) apturēt tiesvedību vai attiecīgo tās daļu un aicināt puses iesniegt prasību minētās citas dalībvalsts tiesā saskaņā ar 4. punktu; vai

b) lūgt citas dalībvalsts tiesu pieņemt piekritību saskaņā ar 5. punktu.

2. Šā panta 1. punktu piemēro:

a) pēc pieteikuma saņemšanas no kādas puses; vai

b) pēc pašas tiesas ierosmes; vai

c) pēc pieteikuma saņemšanas no citas tās dalībvalsts tiesas, ar kuru bērnam ir īpaša saikne saskaņā ar 3. punktu.

Īstenoto lietas nodošanu pēc tiesas ierosmes vai pēc citas dalībvalsts tiesas pieteikuma saņemšanas jāpieņem vismaz vienai no pusēm.

3. Uzskata, ka bērnam ir 1. punktā minētā īpašā saikne ar dalībvalsti, ja šī dalībvalsts:

a) ir kļuvusi par bērna pastāvīgo dzīvesvietu pēc tam, kad 1. punktā minētajā tiesā iesniegta prasība; vai

b) ir bērna iepriekšējā pastāvīgā dzīvesvieta; vai

c) ir bērna pilsonības vieta; vai

d) ir tās personas pastāvīgā dzīvesvieta, kurai ir vecāku atbildība; vai

e) ir vieta, kurā atrodas bērna īpašums, un ja lieta ir saistīta ar bērna aizsardzības pasākumiem, kuri attiecas uz šī īpašuma pārvaldīšanu, saglabāšanu vai atsavināšanu.

4. Dalībvalsts tiesa, kurai ir piekritība pēc būtības, nosaka termiņu, kurā minētās citas dalībvalsts tiesās jāiesniedz prasību saskaņā ar 1. punktu.

Ja šajā laikā attiecīgajās tiesās nav iesniegta prasība, tiesa, kurā iesniegta prasība, turpina īstenot piekritību atbilstoši 8. līdz 14. pantam.

5. Minētās citas dalībvalsts tiesas, ja īpašu lietas apstākļu dēļ tas ir bērna interesēs, pieņem piekritību sešu nedēļu laikā pēc prasības iesniegšanas, kas izdarīta saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu vai 1. punkta b) apakšpunktu. Šajā gadījumā tiesa, kurā prasība iesniegta pirmajā, atsakās no piekritības. Pretējā gadījumā tiesa, kurā iesniegta prasība pirmajā, turpina īstenot piekritību atbilstoši 8. līdz 14. pantam.

6. Tiesas šā panta vajadzībām sadarbojas tieši vai ar tās centrālās iestādes starpniecību, kas izraudzīta, ievērojot 53. pantu."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

9 *J. D.* ir Apvienotās Karalistes pilsone.

10 2010. gadā viņas pirmdzimtais dēls tika ievietots aprūpes iestādē Apvienotajā Karalistē pēc tam, kad tika konstatēts, pirmkārt, ka *J. D.* cieš no personības traucējumiem, kuri ir kvalificējami kā "asociāla uzvedība", un, otrkārt, ka tā ir izrādījusi fizisku vardarbību pret šo bērnu.

11 Laikā, kad viņa dzīvoja šajā dalībvalstī, *J. D.* 2014. gada 27. augustā tika pakļauta pirmsdzemdību izvērtējumam, ko, ņemot vērā sagaidāmo viņas otrā bērna *R.* piedzimšanu, veica viņas dzīvesvietas bērnu aizsardzības iestādes, ņemot vērā viņas medicīnisko un ģimenes lietu priekšvēsturi. No šī izvērtējuma tostarp izrietēja, ka *J. D.* apliecina pieķeršanos savam pirmajam bērnam, ka viņa ar pozitīvu attieksmi gaida *R.* piedzimšanu, ka viņa šajā ziņā ir veikusi pasākumus un ka viņa it īpaši izrāda vēlēšanos šajā ziņā sadarboties ar sociālajiem darbiniekiem. Tomēr kompetentās iestādes uzskatīja, ka *R.* pēc viņa piedzimšanas būtu jāievieto audžuģimenē, līdz trešā persona uzsāk adopcijas procedūru.

12 *D.* līdz ar to izbeidza savu īres līgumu, pārdeva savu īpašumu Apvienotajā Karalistē un pēc tam 2014. gada 29. septembrī pārcēlās uz dzīvi Īrijā. *R.* piedzima šajā otrajā dalībvalstī 2014. gada 25. oktobrī. Viņi abi tur dzīvo joprojām.

13 Neilgi pēc *R.* piedzimšanas aģentūra lūdza piekritīgo *District Court* (Pirmās instances tiesa, Īrija) izdot rīkojumu, ka attiecībā uz šo bērnu ir jāpiemēro nodošanas [audžuģimenē] pasākumi. Tomēr šis lūgums tika noraidīts sakarā ar to, ka pierādījumi no Apvienotās Karalistes, uz kurām balstījās aģentūra un kuru pamatā ir baumas, ir nepieņemami.

14 Izskatīdama aģentūras iesniegto apelācijas sūdzību, *Circuit Court* (Apgabaltiesa, Īrija) izdeva rīkojumu par *R.* pagaidu nodošanu audžuģimenē. Kopš šī laika šis pasākums regulāri tika pagarināts. Tomēr *J. D.* ieguva tiesības regulāri apmeklēt savu bērnu, kuras viņa arī izmantoja.

15 Pēc tam aģentūra vērsās *High Court* (Augstā tiesa, Īrija), lūdzot, lai saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 15. pantu pamatlieta tiktu nodota *High Court of Justice (England & Wales)* (Anglijas un Velsas Augstā tiesa, Apvienotā Karaliste). Šo lūgumu atbalstīja *R.* aizbildnis *ad litem*.

16 Ar 2015. gada 26. marta spriedumu *High Court* (Augstā tiesa) atļāva aģentūrai lūgt šo tiesu pieņemt jurisdikciju konkrētajā lietā.

17 *D.* lūdza atļauju pārsūdzēt šo spriedumu tieši *Supreme Court* (Augstākā tiesa, Īrija), kas, uzklausījusi lietas dalībniekus, apmierināja viņas lūgumu.

18 Savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu *Supreme Court* (Augstākā tiesa) vispirms jautā, vai Regulas Nr. 2201/2003 15. pants var tikt piemērots saistībā ar prasību, kuras priekšmets ir atbilstoši publiskajām tiesībām veiktā nodošana [audžuģimenē], tādu kā tā, kas ir iesniegta šajā tiesā, lai gan Apvienotajā Karalistē šobrīd netiek veikts nekāds process un šīs dalībvalsts tiesu jurisdikcijas pieņemšana izraisīs to, ka minētās dalībvalsts bērnu aizsardzības iestādēm pēc tam būs jāpiekrīt izskatīt *R.* lietu, uzsākot šādu procesu saskaņā ar savām iekšējām tiesībām.

19 Turpinot iesniedzējtiesa jautā, kā interpretēt Regulas Nr. 2201/2003 15. pantā ietverto jēdzienu [prioritārās] "bērna intereses". Tā uzskata, ka ar šo pantu netiek prasīts, lai tiesa, kurai ir jurisdikcija vispārējā gadījumā, ja tā plāno nodot šo lietu citas dalībvalsts tiesai, attiecībā uz kuru tā uzskata, ka tā atrodas labākā vietā tiesas spriešanai, veic prioritāro bērna interešu pilnīgu izvērtējumu. Tā norāda, ka tiesai, kurai ir jurisdikcija vispārējā gadījumā, šis jautājums drīzāk ir jāizvērtē īsumā, ievērojot principu, ka bērna prioritārajās interesēs ir tas, lai situāciju aplūkotu tiesa, kas atrodas labākā vietā tiesas spriešanai, un ka padziļinātāka analīze ir jāveic šai citas dalībvalsts tiesai.

20 Visbeidzot iesniedzējtiesa jautā, kādi apstākļi šādā īsumā veiktajā vērtējumā ir jāņem vērā. Šajā ziņā tā uzsver, ka *J. D.* ir pilnīgi likumīgi atstājusi Apvienoto Karalisti, lai pārceltos uz Īriju pirms *R.* dzimšanas, bet tomēr jautā, vai, neraugoties uz minēto, ir iespējams ņemt vērā faktu, ka viņas pārcelšanās motīvs ir bijis bažas par to, ka šo bērnu tai varētu atņemt pirmās no šīm dalībvalstīm bērnu aizsardzības iestādes.

21 Šādos apstākļos *Supreme Court* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Regulas Nr. 2201/2003 15. pants ir piemērojams dalībvalsts vietējās iestādes uz publiskajām tiesībām balstītiem pieteikumiem par bērnu aizsardzību, ja gadījumā, ja citas dalībvalsts tiesa pieņem jurisdikciju, citai iestādei būs jāuzsāk cita tiesvedība atbilstoši citam tiesiskajam regulējumam un, iespējams, ja ne varbūtēji, attiecībā uz citiem faktiskajiem apstākļiem?

2) Ja tas tā ir, cik lielā mērā tiesai attiecīgajā gadījumā ir jāņem vērā pieteikuma atbilstoši 15. pantam, ja tas ir apmierināts, iespējamā ietekme uz attiecīgo personu tiesībām uz brīvu pārvietošanos?

3) Ja "[prioritārās] bērna intereses" Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punktā attiecas tikai uz lēmumu par jurisdikciju, kādus faktorus tiesa šajā saistībā var ņemt vērā, kas nav tikuši ņemti vērā, jau nosakot, kurai citai tiesai ir "labāka atrašanās vieta"?

4) Vai tiesa, lai piemērotu Regulas Nr. 2201/2003 15. pantu, var ņemt vērā attiecīgās dalībvalsts materiālās tiesību normas, procesuālās tiesību normas vai tiesu praksi?

5) Cik lielā mērā valsts tiesai, izvērtējot Regulas Nr. 2201/2003 15. pantu, ir jāņem vērā lietas īpašie apstākļi, tostarp mātes vēlme doties prom, lai izvairītos no sociālajiem dienestiem savā izcelsmes valstī un pēc tam dzemdētu savu bērnu citā valstī, kuras sociālo dienestu sistēma, viņasprāt, ir labvēlīgāka?

6) Tieši kādi jautājumi valsts tiesai ir jāņem vērā, lai noteiktu, kura tiesa atrodas labākā vietā tiesas spriešanai?"

Tiesvedība Tiesā

22 Iesniedzējtiesa lūdza, lai lieta tiktu skatīta Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23.a pantā un Tiesas Reglamenta 107. pantā paredzētajā steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā.

23 2015. gada 14. augustā Tiesa atbilstoši tiesneša referenta priekšlikumam, uzklausījusi ģenerāladvokātu, nolēma neapmierināt šo lūgumu, secinot, ka tā pamatojumā norādītie apstākļi nepierāda tādu steidzamību, kas vajadzīga, lai attaisnotu šīs procedūras piemērošanu.

24 Tomēr tika nolemts izskatīt šo lietu prioritārā kārtībā, piemērojot Reglamenta 53. panta 3. punktu.

Par pieteikumiem par mutvārdu procesa atkārtotu sākšanu

25 Pēc ģenerāladvokāta secinājumu sniegšanas 2016. gada 16. jūnijā aģentūra un Īrija ar procesuālajiem rakstiem, kas Tiesas kancelejā ir tikuši iesniegti attiecīgi 2016. gada 5. un 19. augustā, lūdza izdot rīkojumu par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu, norādot nepieciešamību noskaidrot iesniedzējtiesas sniegtās norādes par pamatlietas procesuālajiem aspektiem.

26 Šajā ziņā Reglamenta 83. pantā ir paredzēts, ka Tiesa jebkurā brīdī, uzklausījusi ģenerāladvokātu, var izdot rīkojumu par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu, it īpaši, ja tā uzskata, ka tā nav pietiekami informēta.

27 Šajā ziņā Tiesa, uzklausījusi ģenerāladvokātu, tomēr uzskata, ka tā ir pietiekami informēta, jo nolēmuma pieņemšanai nepieciešamā informācija ir atrodama lietas materiālos un ieinteresētās personas šajā ziņā ir varējušas gan rakstveidā, gan arī mutvārdos paust savu nostāju. Tātad nav jāizdod rīkojums par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

28 Ar savu pirmo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 2201/2003 15. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams dalībvalsts kompetentas iestādes uz publiskajām tiesībām balstītam pieteikumam par bērnu aizsardzību, kāds tiek aplūkots pamatlietā, ja citas dalībvalsts tiesas jurisdikcijas pieņemšanas gadījumā šīs citas dalībvalsts iestādei pēc tam būs jāuzsāk tiesvedība, kas ir nodalīta no pirmajā dalībvalstī veiktās tiesvedības, atbilstoši savām iekšējām tiesībām un ņemot vērā, iespējams, atšķirīgus faktiskos apstākļus.

29 Vispirms ir jāatgādina, ka, pirmkārt, Regulas Nr. 2201/2003 15. pants ir iekļauts šīs regulas II nodaļas 2. iedaļā, kurā ir paredzēts jurisdikcijas noteikumu kopums lietās par vecāku atbildību, un, otrkārt, ka šajā pantā ir paredzēts īpašs jurisdikcijas noteikums, kas ir atkāpe no šīs regulas 8. pantā paredzētā vispārējās jurisdikcijas noteikuma, ar kuru tiesas bērna pastāvīgās dzīvesvietas vietā ir noteiktas kā tiesas, kurām ir jurisdikcija izskatīt šīs lietas pēc būtības.

30 Ņemot vērā Regulas Nr. 2201/2003 II nodaļas 2. iedaļas sistēmu un vietu, kādu tajā ieņem 15. pants, ir uzskatāms, ka šī panta materiālā piemērošanas joma ir tāda pati kā visu minētajā iedaļā paredzēto jurisdikcijas noteikumu, tostarp minētās regulas 8. panta, materiālā piemērošanas joma (šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 19. novembris, *P*, C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, 44. punkts).

31 Šajā ziņā no Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 1. un 2. punkta noteikumiem gan izriet, ka šie jurisdikcijas noteikumi ir piemērojami "civillietās" attiecībā uz vecāku atbildības, kā tā ir definēta minētās regulas 2. panta 7. punktā, iegūšanu, īstenošanu, deleģēšanu, ierobežošanu vai izbeigšanu.

32 Tomēr Tiesa jau ir vairākkārtēji nospriedusi, ka Regulas Nr. 2201/2003 paredzētie jurisdikcijas noteikumi vecāku atbildības jomā ir jāinterpretē, ņemot vērā šīs regulas preambulas 5. apsvērumu, tādējādi, ka tie ir piemērojami lietās par vecāku atbildību, kuru priekšmets ir bērnu aizsardzības pasākumu noteikšana, ieskaitot gadījumus, kad saskaņā ar dalībvalsts iekšējām tiesībām tie ir uzskatāmi par tādiem, kas attiecas uz publiskajām tiesībām (šajā ziņā skat. spriedumus, 2007. gada 27. novembris, *C*, C-435/06, EU:C:2007:714, 34., 50. un 51. punkts; 2009. gada 2. aprīlis, *A*, C-523/07, EU:C:2009:225, 24. un 27.–29. punkts, kā arī 2012. gada 26. aprīlis, *Health Service Executive*, C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, 60. un 61. punkts).

33 No iepriekš minēta izriet, ka Regulas Nr. 2201/2003 15. pants ir piemērojams dalībvalsts kompetentas iestādes uz publiskajām tiesībām balstītam pieteikumam par bērnu aizsardzību, kura priekšmets ir pasākumu vecāku atbildības jomā noteikšana.

34 Turpmāk saistībā ar jautājumu, vai Regulas Nr. 2201/2003 15. pants var tikt piemērots gadījumā, ja citas dalībvalsts tiesas jurisdikcijas pieņemšana izraisa to, ka šīs dalībvalsts iestādei pēc tam jāuzsāk tiesvedība, kas ir nodalīta no pirmajā dalībvalstī veiktās tiesvedības, atbilstoši savām iekšējām tiesībām un ņemot vērā, iespējams, atšķirīgus faktiskos apstākļus, ir jānorāda, ka no šī panta 1. punkta izriet, ka šāda pieņemšana ir pakārtota nosacījumam, ka attiecīgajā tiesā tiek iesniegts lūgums, kuru sniedz vai nu lietas dalībnieki, vai nu šīs pirmās dalībvalsts kompetentā tiesa.

35 Turpretim nedz no šī panta, nedz arī no kāda cita Regulas Nr. 2201/2003. panta neizriet, ka šāds lūgums, ko ir snieguši lietas dalībnieki vai dalībvalsts tiesa, kurai ir jurisdikcija vispārējā gadījumā, būtu pakļauts procesuālam nosacījumam, kas pastāvētu papildus iepriekšējā punktā minētajam nosacījumam.

36 Ņemot vērā minēto, tā kā valsts procesuālais noteikums, saskaņā ar kuru citas dalībvalsts tiesas jurisdikcijas pieņemšana izraisa to, ka šīs dalībvalsts iestādei pēc tam būs jāuzsāk tiesvedība, kas ir nodalīta no pirmajā dalībvalstī veiktās tiesvedības, var tikt piemērots tikai pēc lēmuma, ar kuru šīs pirmās dalībvalsts tiesa, kurai ir jurisdikcija vispārējā gadījumā, ir lūgusi lietas nodošanu citas dalībvalsts tiesai, piemērojot Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punktu, un pēc lēmuma, ar kuru šī otrā tiesa pieņem jurisdikciju atbilstoši šī panta 5. punktam, minētais noteikums nav uzskatāms par tādu, kas rada šķēršļus šo lēmumu pieņemšanai.

37 Turklāt ar Regulas Nr. 2201/2003 15. pantu netiek liegts, ka citas dalībvalsts iestādes atsevišķas tiesvedības uzsākšanas rezultātā šīs citas dalībvalsts tiesa attiecīgajā gadījumā ņem vērā faktiskus apstākļus, kas atšķiras no tiem, ko varētu būt ņēmusi vērā tiesa, kurai sākotnēji ir jurisdikcija. Tieši pretēji, šāds pieņēmums ir raksturīgs ar šo pantu izveidotajam nosūtīšanas tiesai, kas atrodas labākā vietā tiesas spriešanai, mehānismam.

38 Pamatojoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 2201/2003 15. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams dalībvalsts kompetentas iestādes uz publiskajām tiesībām balstītam pieteikumam par bērnu aizsardzību, kura priekšmets ir pasākumu saistībā ar vecāku atbildību noteikšana, kāds tiek aplūkots pamatlietā, ja citas dalībvalsts tiesas jurisdikcijas pieņemšanas gadījumā šīs citas dalībvalsts iestādei pēc tam būs jāuzsāk tiesvedība, kas ir nodalīta no pirmajā dalībvalstī veiktās tiesvedības, atbilstoši savām iekšējām tiesībām un ņemot vērā, iespējams, citus faktiskos apstākļus.

Par trešo, ceturto un sesto jautājumu

39 Ar savu trešu, ceturto un sesto jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, kā interpretēt un savienot Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punktā minētos jēdzienus "labākā atrašanās vieta" un "[prioritārās] bērna intereses".

40 Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punktā ir paredzēs, ka dalībvalsts tiesas, kurām ir jurisdikcija izskatīt lietu pēc būtības, var lūgt šīs lietas vai atsevišķas tās daļas nodošanu citas dalībvalsts tiesai, ar kuru bērnam ir īpaša saikne, ja tās uzskata, ka šī tiesa atrodas labākā vietā tiesas spriešanai, un ja tas ir prioritārajās bērna interesēs.

41 Tā kā jēdzieni "labākā atrašanās vieta" un "[prioritārās] bērna intereses" šīs tiesību normas izpratnē nav definēti nevienā citā Regulas Nr. 2201/2003 tiesību normā, tie ir jāinterpretē, ņemot vērā to kontekstu un ar minēto regulu sasniedzamos mērķus.

42 Vispirms ir jānorāda, ka atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 preambulas 12. apsvērumam tajā noteiktais piekritības pamats lietās par vecāku atbildību ir izveidots, ņemot vērā prioritārās bērna intereses.

43 Kā ģenerāladvokāts būtībā ir norādījis savu secinājumu 70. punktā, prasība, saskaņā ar kuru lietas nodošanai citas dalībvalsts tiesai ir jāveicina prioritārās bērna intereses, ir vadošā principa izpausme, uz kuru likumdevējs ir balstījies, izstrādājot šo regulu, no vienas puses, un kam ir jāstrukturē tās īstenošana tās piemērošanas jomā esošajās lietās par vecāku atbildību, no otras puses (šajā ziņā skat. spriedumus, 2008. gada 11. jūlijs, *Rinau*, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, 51. punkts; 2014. gada 1. oktobris, *E.*, C-436/13, EU:C:2014:2246, 45. punkts, un 2014. gada 12. novembris, *L*, C-656/13, EU:C:2014:2364, 48. punkts).

44 Šajā ziņā tāpat ir jānorāda, ka Regulas Nr. 2201/2003 kontekstā prioritāro bērna interešu ņemšana vērā ir vērsta uz to, kā izriet no šīs regulas preambulas 33. apsvēruma, lai nodrošinātu bērna pamattiesību ievērošanu (šajā ziņā skat. spriedumus, 2009. gada 23. decembris, *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 53.–55. punkts, un 2010. gada 5. oktobris, *McB.*, C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, 60. punkts).

45 Lai nodrošinātu prioritāro bērna interešu ņemšanu vērā, īstenojot ar Regulu Nr. 2201/2003 ieviestos jurisdikcijas noteikumus vecāku atbildības jomā, Savienības likumdevējs, kā izriet no šīs regulas preambulas 12. apsvēruma, ir izmantojis tuvuma kritēriju.

46 Saskaņā ar šo kritēriju dalībvalstu tiesu jurisdikciju vecāku atbildības jomā vispārējā gadījumā atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 8. panta 1. punktam nosaka bērna pastāvīgā dzīvesvieta brīdī, kad šajās tiesās ir celta prasība.

47 Tomēr Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkts ļauj veikt konkrētas lietas nodošanu tās dalībvalsts tiesai, kas nav dalībvalsts, kurā atrodas tiesa, kurai ir jurisdikcija vispārējā gadījumā, ievērojot, kā izriet no šīs regulas preambulas 13. apsvēruma, ka šai nodošanai, pirmkārt, ir jābūt veiktai noteiktos apstākļos un, otrkārt, tā var tikt veikta izņēmuma gadījumā.

48 Tādējādi Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punktā paredzētais lietas nodošanas citas dalībvalsts tiesai noteikums ir īpašas jurisdikcijas noteikums, kas ir atkāpe no minētās regulas 8. panta 1. punktā paredzētā vispārējās jurisdikcijas noteikuma, un tādēļ tas ir jāinterpretē šauri (skat. pēc analoģijas spriedumus, 2009. gada 23. decembris, *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 38. punkts, un 2015. gada 21. oktobris, *Gogova*, C-215/15, EU:C:2015:710, 41. punkts).

49 Šajā kontekstā, kā ģenerāladvokāts ir norādījis savu secinājumu 90. punktā, Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts tiesai, kurai vispārējā gadījumā ir jurisdikcija izskatīt konkrētu lietu, lai tā varētu lūgt šīs lietas nodošanu citas dalībvalsts tiesai, ir jābūt spējīgai atspēkot spēcīgo prezumpciju par labu savas no šīs regulas izrietošās jurisdikcijas saglabāšanai.

50 Konkrētāk ir jāatgādina, pirmkārt, ka saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punktu lietas vecāku atbildības jomā nodošana, ko veic dalībvalsts tiesa, var tikt veikta tikai tādas citas dalībvalsts tiesai, ar kuru bērnam ir "īpaša saikne".

51 Lai konkrētā lietā noteiktu šādas saiknes esamību, ir jāatsaucas uz Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 3. punkta a)–e) apakšpunktā izsmeļoši uzskaitītajiem apstākļiem. No tā izriet, ka jau no paša sākuma ir izslēgti lietu nodošanas gadījumi, kuros šie apstākļi nepastāv.

52 Ir jākonstatē, ka visi šie apstākļi, ja ne tieši, tad vismaz atbilstoši to būtībai, liecina par tuvumu starp lietā iesaistītu bērnu un dalībvalsti, kas nav dalībvalsts, kurā atrodas tiesa, kam ir jurisdikcija izskatīt lietu atbilstoši šīs regulas 8. panta 1. punktam.

53 Divi pirmie apstākļi attiecas uz dzīvesvietu, kas attiecīgajam bērnam citā dalībvalstī ir bijusi vai nu pirms, vai nu ir tikusi iedibināta pēc prasības celšanas tiesā, kurai ir jurisdikcija vispārējā gadījumā. Trešais apstāklis ir saistīts ar šī bērna pilsonību. Ceturtais apstāklis attiecīgajās lietās liecina par minētā bērna tuvumu citai dalībvalstij tam tajā piederošā īpašuma dēļ. Visbeidzot piektais apstāklis ir balstīts uz tuvuma saikni, kas bērnam ar tā ģimenes locekļu starpniecību ir ar konkrētu dalībvalsti.

54 Ņemot vērā minēto apstākļu būtību, ir uzskatāms, ka, piemērojot Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punktu konkrētā lietā, tiesai, kurai ir jurisdikcija, ir jāsalīdzina "vispārējās" tuvuma saiknes, kas to saista ar konkrētu bērnu atbilstoši šīs regulas 8. panta 1. punktam, nozīmi un intensitāti ar "īpašās" tuvuma saiknes, par ko liecina viens vai vairāki minētās regulas 15. panta 3. punktā norādītie apstākļi, un kas konkrētā gadījumā pastāv starp šo bērnu un noteiktām citām dalībvalstīm, nozīmi un intensitāti.

55 Neraugoties uz minēto, "īpašās saiknes" Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkta izpratnē, kurai ir nozīme lietas apstākļos, starp bērnu un citu dalībvalsti esamība pati par sevi ne vienmēr izšķir jautājumu, vai šīs citas dalībvalsts tiesa turklāt ir "labākā atrašanās vieta tiesas spriešanai" šīs tiesību normas izpratnē, ne arī jautājumu, vai, ja citas dalībvalsts tiesa ir labākā atrašanās vietā, lietas nodošana šai pēdējai minētajai tiesai atbilst prioritārajām bērna interesēm.

56 Tādējādi tiesai, kurai ir jurisdikcija, otrkārt, ir jānosaka, vai citā dalībvalstī, ar kuru bērnam ir īpaša saikne, pastāv tiesa, kas ir labākā atrašanās vietā tiesas spriešanai.

57 Šim nolūkam tiesai, kurai ir jurisdikcija, ir jānosaka, vai lietas nodošana šai citai tiesai, salīdzinot ar tās paturēšanas savā jurisdikcijā iespēju, var sniegt faktisku un konkrētu pievienotu vērtību lēmuma pieņemšanā attiecībā uz bērnu. Šajā ziņā tā citu apstākļu starpā var ņemt vērā citas dalībvalsts procesuālās normas, tādas kā tās, kas ir piemērojamas lietas izskatīšanai nepieciešamo pierādījumu savākšanai. Turpretim tiesai, kurai ir jurisdikcija, šādam vērtējumam nav jāņem vērā šīs citas dalībvalsts materiālās tiesības, kuras tās tiesa lietas šai tiesai nodošanas gadījumā, iespējams, piemērotu. Šāda ņemšana vērā būtu pretēja savstarpējās uzticības starp dalībvalstīm un tiesu

nolēmumu savstarpējās atzīšanas principiem, ar kuriem ir pamatota Regula Nr. 2201/2003 (šajā ziņā skat. spriedumus, 2009. gada 23. decembris, *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 45. punkts, un 2010. gada 15. jūlijs, *Purrucker*, C-256/09, EU:C:2010:437, 70. un 71. punkts).

58 Treškārt un pēdējokārt, prasība, ka nodošanai ir jāatbilst prioritārajām bērna interesēm, nozīmē, ka tiesa, kurai ir jurisdikcija, ņemot vērā konkrētus lietas apstākļus, pārliecinās, ka tās paredzētā nodošana citas dalībvalsts tiesai nerada negatīvas ietekmes uz attiecīgā bērna situāciju risku.

59 Šim nolūkam tiesai, kurai ir jurisdikcija, ir jānovērtē iespējamā negatīvā ietekme, ko šāda nodošana varētu radīt attiecībā uz lietā iesaistītā bērna emocionālajām, ģimenes un sociālajām saiknēm vai viņa materiālo situāciju.

60 Šajā kontekstā tiesa, kurai ir jurisdikcija, pamatodamās uz Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punktu, var nolemt lūgt nevis visas lietas, bet tās daļas nodošanu, ja to attaisno lietu raksturojošie apstākļi. Šādu iespēju it īpaši var apsvērt tad, ja tuvuma saikne ar citu dalībvalsti tieši attiecas nevis uz pašu bērnu, bet vienu no personām, kam ir vecāku atbildība, Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkta d) apakšpunktā minētā iemesla dēļ.

61 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz trešo, ceturto un sesto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:

— lai varētu uzskatīt, ka citas dalībvalsts, ar kuru bērnam ir īpaša saikne, tiesa atrodas labākā vietā tiesas spriešanai, dalībvalsts tiesai, kurai ir jurisdikcija, ir jāpārliecinās, ka lietas nodošana šādai tiesai var sniegt faktisku un konkrētu pievienotu vērtību šīs lietas izskatīšanā, ņemot vērā tostarp minētajā citā dalībvalstī piemērojamās procesuālās normas;

— lai varētu uzskatīt, ka šāda nodošana atbilst prioritārajām bērna interesēm, dalībvalsts tiesai, kurai ir jurisdikcija, tostarp ir jāpārliecinās, ka minētā nodošana nerada negatīvas ietekmes uz attiecīgā bērna situāciju risku.

Par otro un piekto jautājumu

62 Ar savu otro un piekto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts tiesai, kurai ir jurisdikcija, piemērojot šo tiesību normu konkrētā lietā par vecāku atbildību, pirms vēršanās citas dalībvalsts tiesā ir jāņem vērā šīs lietas iespējamas nodošanas šai tiesai sekas uz attiecīgo personu tiesībām uz brīvu pārvietošanos vai iemeslu, kura dēļ attiecīgā bērna māte ir izmantojusi šīs tiesības.

63 Šajā ziņā ir jāatgādina, kā ir izklāstīts šī sprieduma 42. punktā, ka Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punktā paredzētais noteikums tāpat kā pārējie šajā regulā paredzētie jurisdikcijas noteikumi vecāku atbildības jomā ir izstrādāts, ņemot vērā prioritārās bērna intereses, un ka jautājums, vai konkrētā gadījumā lietas nodošana atbilst šīm prioritārajām interesēm, it īpaši nozīmē, kā ir norādīts šī sprieduma 58. punktā, ka ir jāpārbauda, ka šāda nodošana nerada negatīvas ietekmes uz attiecīgā bērna situāciju risku.

64 No tā izriet, ka iespējamās lietas nodošanas negatīvas ietekmes uz bērna tiesībām uz brīvu pārvietošanos risks ir viens no apstākļiem, kas ir jāņem vērā, piemērojot Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punktu.

65 Turpretim apsvērumi attiecībā uz citām personām, uz kurām var attiekties lieta, principā nav jāņem vērā, izņemot, ja tiem arī ir nozīme, novērtējot minēto risku attiecībā uz bērnu.

66 Tādējādi šādas nodošanas iespējamā ietekme uz citu attiecīgo personu, tostarp konkrēta bērna māti, tiesībām uz brīvu pārvietošanos tiesai, kurai ir jurisdikcija, nav jāņem vērā, ciktāl tā nevar negatīvi ietekmēt šī bērna situāciju. Tāpat tas tā ir saistībā ar iemeslu, kura dēļ bērna māte ir izmantojusi savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, pirms tiesā, kurai ir jurisdikcija, ir tikusi celta prasība.

67 No minētā izriet, ka uz otro un piekto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts tiesai, kurai ir jurisdikcija, piemērojot šo tiesību normu konkrētā lietā par vecāku atbildību, nav jāņem vērā nedz šīs lietas iespējamās nodošanas citas dalībvalsts tiesai ietekme uz citu attiecīgo personu, kuras nav konkrētais bērns, tiesībām uz brīvu pārvietošanos, nedz arī iemeslu, kura dēļ attiecīgā bērna māte ir izmantojusi šīs tiesības, pirms tiesā, kurai ir jurisdikcija, ir tikusi celta prasība, izņemot, ja šādi apsvērumi var negatīvi ietekmēt minētā bērna situāciju.

Par tiesāšanās izdevumiem

68 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

1) Padomes 2003. gada 27. novembra Regulas (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu 15. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams dalībvalsts kompetentas iestādes uz publiskajām tiesībām balstītam pieteikumam par bērnu aizsardzību, kura priekšmets ir pasākumu saistībā ar vecāku atbildību noteikšana, kāds tiek aplūkots pamatlietā, ja citas dalībvalsts tiesas jurisdikcijas pieņemšanas gadījumā šīs citas dalībvalsts iestādei pēc tam būs jāuzsāk tiesvedība, kas ir nodalīta no pirmajā dalībvalstī veiktās tiesvedības, atbilstoši savām iekšējām tiesībām un ņemot vērā, iespējams, citus faktiskos apstākļus;

2) Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:

— lai varētu uzskatīt, ka citas dalībvalsts, ar kuru bērnam ir īpaša saikne, tiesa atrodas labākā vietā tiesas spriešanai, dalībvalsts tiesai, kurai ir jurisdikcija, ir jāpārliecinās, ka lietas nodošana šādai tiesai var sniegt faktisku un konkrētu pievienotu vērtību šīs lietas izskatīšanā, ņemot vērā tostarp minētajā citā dalībvalstī piemērojamās procesuālās normas;

— lai varētu uzskatīt, ka šāda nodošana atbilst prioritārajām bērna interesēm, dalībvalsts tiesai, kurai ir jurisdikcija, tostarp ir jāpārliecinās, ka minētā nodošana nerada negatīvas ietekmes uz attiecīgā bērna situāciju risku;

3) Regulas Nr. 2201/2003 15. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts tiesai, kurai ir jurisdikcija, piemērojot šo tiesību normu konkrētā lietā par vecāku atbildību, nav jāņem vērā nedz šīs lietas iespējamās nodošanas citas dalībvalsts tiesai ietekme uz citu attiecīgo personu, kuras nav konkrētais bērns, tiesībām uz brīvu pārvietošanos, nedz arī iemeslu, kura dēļ attiecīgā bērna māte ir izmantojusi šīs tiesības, pirms tiesā, kurai ir jurisdikcija, ir tikusi celta prasība, izņemot, ja šādi apsvērumi var negatīvi ietekmēt minētā bērna situāciju.

[Paraksti]